

REGLUGERÐ

um framkvæmd skattefirlits og skattrannsóknna.

I. KAFLI

Um skattefirlit og tilkynningar til skattrannsóknarstjóra.

Almenn ákvæði.

1. gr.

Skattstjórar annast skattefirlit hver í sínu skattumdæmi.

Ríkisskattstjóri hefur á hendi yfirstjórn skattefirlits og skattefirlit á landinu öllu.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal hafa með höndum rannsóknir á skattsvikum og öðrum refsiverðum brotum á lögum um skatta og gjöld sem á eru lögð af skattstjórum eða þeim er falin framkvæmd á, ásamt rannsókn á brotum á lögum um bókhald og ársreikninga.

Skattefirlit.

2. gr.

Skattefirlit í skilningi reglugerðar þessarar tekur til hvers konar könnunar skattstjóra og ríkisskattstjóra á réttmæti skattskila fyrir og eftir álagningu eða ákvörðun opinberra gjalda eða skatta, samtímaeftirlits með rekstraraðilum, svo og annarra aðgerða sem ætlað er að tryggja að skattaðilar standi skil á lögboðnum skýrslum og upplýsingum um skattstofn eða skattskyldu.

Í könnun á réttmæti skattskila felst m.a. samanburður upplýsinga sem fyrir hendi eru innan skattkerfisins við skattframtöl og aðrar skýrslur skattaðila, könnun á réttmæti frádráttarliða, innskatts og endurgreiðslukrafna, skoðun bókhaldsgagna og eftirlit með tekjuskráningu. Einnig öflun frekari gagna frá skattaðilum eða öðrum, könnun á launabókhaldi og skilum á staðgreiðslu, virðisaukaskatti og öðrum gjöldum.

Með samtímaeftirliti er átt við athugun á bókhaldi rekstraraðila ásamt leiðbeiningargjöf til þeirra, þar sem lögð skal áhersla á fyrirfram ákveðin atriði svo sem tekjuskráningu, launabókhald og skil á staðgreiðslu og virðisaukaskatti. Samtímaeftirlit lýtur jafnframt að athugun á notkun bifreiða og annarra eigna rekstraraðila m.a. með tilliti til skattskyldra hlunninda starfsmanna.

Skattstjórar.

3. gr.

Skattstjóri skipuleggur og stýrir skattefirliti í umdæmi sínu og ákveður að hverju eftirlit beinist hverju sinni á grundvelli framtala og annarra skattskila, upplýsinga og ábendinga og á grundvelli eftirlitsáætlunar ríkisskattstjóra. Við val á aðilum sem eftirlit beinist að skal gæta samræmis og skal valið gert á hlutlægan hátt eða látið ráðast af tilviljunarúrtaki.

Fjármálaráðherra getur ákveðið að ríkisskattstjóri annist almennt skattefirlit í tilteknu skattumdæmi í samráði við skattstjóra þess.

Ríkisskattstjóri.

4. gr.

Ríkisskattstjóri hefur á hendi yfirstjórn skattefirlits. Hann setur skattstjórum verklagsreglur og veitir leiðbeiningar um málsmeðferð.

Ríkisskattstjóri skal árlega semja áætlun um eftirlitsaðgerðir á sínum vegum og á vegum skattstjóra í samráði við þá. Skal ríkisskattstjóri árlega gefa fjármálaráðherra skýrslu um framkvæmd skattefirlits og árangur af því.

Ríkisskattstjóri annast öflun almennra upplýsinga vegna skattefirlits samkvæmt eftirlits-áætlun hans og hefur með höndum vörslu þeirra ásamt skattstjóra. Hann skal annast vinnslu upplýsinga úr skattefirliti, upplýsingaöflun frá erlendum skattyfirvöldum vegna skattefirlits og miðlun þeirra til viðkomandi skattstjóra.

Öflun og meðferð gagna vegna skattefirlits.

5. gr.

Um öflun gagna vegna skattefirlits skulu gilda ákvæði 18. gr. um öflun gagna vegna skattrannsóknna. Ákvæði 19. gr. gilda með sama hætti að því er varðar skráningu og meðferð gagna sem skattstjóri eða ríkisskattstjóri tekur í sínar vörslur vegna skattefirlits.

Eftir því sem aðstæður leyfa skal við það miðað að öll umfangsmikil gagnaöflun frá rekstraraðilum fari fram í starfsstöð eða á skrifstofu þeirra.

Endurákvörðun opinberra gjalda vegna skattefirlits.

6. gr.

Ef skattefirlit leiðir til endurákvörðunar opinberra gjalda án þess þó að um skattrannsókn sé að ræða, sbr. 8. gr., skal skattstjóri eða eftir atvikum ríkisskattstjóri annast endurákvörðunina. Heimilt er skattaðila að kæra þá endurákvörðun til yfirskattanefndar.

Skattsvik.

7. gr.

Það teljast skattsvik þegar aðili gefur af ásetningi eða stórkostlegu hirðuleysi rangar eða villandi upplýsingar sem ætlaðar eru til nota við skattákvæðanir. Sama gildir ef aðili vanrækir að gefa upplýsingar sem kunna að hafa þýðingu við skattákvæðanir.

Hafi skattstjóri eða ríkisskattstjóri rökstuddan grun um að skattsvik eða refsiverð brot á lögum um bókhald og ársreikninga hafi verið framin skal hann tilkynna um það til skattrannsóknarstjóra ríkisins, sbr. 8. gr., sem ákveður um framhald málsins. Tilkynningu skattstjóra eða ríkisskattstjóra skal fylgja greinargerð um athugun hans á skattskilum aðila ásamt þeim gögnum sem aflað hefur verið vegna málsins.

Hvenær skal vísa máli til skattrannsóknarstjóra ríkisins.

8. gr.

Svofelldir annmarkar á skattskilum skulu jafnan tilkynntir til skattrannsóknarstjóra ríkisins nema ljóst þyki af öllum atvikum máls að almennt gáleysi skattaðila hafi valdið þeim og ekki sé um að ræða tilvik sem 9. gr. tekur til:

1. Þegar um er að ræða vanframtaldar tekjur af atvinnurekstri eða vanframtalda skattskylda veltu til virðisaukaskatts eða aðra vanframtalda skattstofna vegna atvinnurekstrar sem skattstjórar leggja á.
2. Atvinnurekstur hefur ekki verið tilkynntur til skattyfirvalda, þrátt fyrir ábendingar eða tilmæli skattstjóra.
3. Frádráttur frá tekjum er byggður á röngum gögnum, engum gögnum, gögnum sem tilheyra öðrum skattaðilum eða þau verið rangfærð.
4. Skattaðili hefur áður verið til meðferðar hjá skattyfirvöldum vegna hliðstæðra atriða sem athugunarverð þykja, nema undandregin fjárhæð sé óveruleg. Ákvæði þessa töluliðar á ekki við um einstaklinga skv. 1. tölul. 1. mgr. 9. gr.
5. Innskattsfærslur eru byggðar á röngum gögnum, gögnum sem tilheyra öðrum skattaðilum eða á annan hátt hefur verið stefnt að rangfærslu þeirra.

6. Kröfur um endurgreiðslur virðisaukaskatts eru reistar á röngum gögnum eða eru á annan hátt ótrúverðugar eða rangar svo sem vegna viðskipta tengdra aðila þar sem annar aðilinn eða báðir hafa ekki uppfyllt lagaskyldur.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er skattstjóra heimilt að ljúka máli án þess að vísa því til skattrannsóknarstjóra ríkisins ef undandregin fjárhæð er óveruleg og saknæmi brotsins þykir að öðru leyti ekki gefa tilefni til þess að máli sé vísað til hans.

Mál sem ekki sæta meðferð hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins.

9. gr.

Í eftirfarandi tilvikum skal jafnan ekki tilkynna mál til skattrannsóknarstjóra ríkisins nema ljóst þyki af öllum atvikum að skattaðili hafi rangfært skattskil sín af ásetningi eða stórkostlegu hirðuleysi, sbr. og aðstæður sem greinir í 2. mgr.:

1. Mál einstaklinga utan atvinnurekstrar.
2. Mál sem varða einkum túlkun á skattalögum eða annarri löggjöf.
3. Athugun beinist að tímamörkum tekjufærslu, enda sé eingöngu ágreiningur um hvenær færa skuli tekjur til skattlagningar.
4. Mál sem varða frádrátt frá tekjum rekstraraðila, án þess að 3. tölul. 8. gr. eigi við.

Þrátt fyrir ákvæði 1. tölul. 1. mgr. skulu mál skattaðila utan rekstrar jafnan tilkynnt til skattrannsóknarstjóra ríkisins ef rangfærsla stendur í nánnum tengslum við skattskil rekstrar- aðila, t.d. ef aðilar hafa sammælt um hana og hún hefur áhrif á skattskil beggja, enda séu skilyrði 7. og 8. gr. uppfyllt. Sama gildir ef annmarkar varðandi skattskil aðila utan rekstrar teljast sérlega vítaverðir að öðru leyti, m.a. ef rangfærsla varðar þrjú ár eða fleiri eða ef um ítrekuð brot er að ræða.

10. gr.

Þegar athugun skattstjóra beinist að öðrum atriðum en tilgreind eru í 1. mgr. 9. gr., en atvik eru þó ekki með þeim hætti að mati skattstjóra að þörf sé á að málið sæti meðferð hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins, og ekki er til að dreifa atvikum sem getið er í 7. sbr. 8. gr., getur skattstjóri gert þær ráðstafanir sem hann telur nauðsynlegar í því skyni að ljúka málsmeðferð sinni.

II. KAFLI

Upphaf rannsóknar hjá skattrannsóknarstjóra, markmið hennar og afmörkun.

Upphaf rannsóknar máls.

11. gr.

Upphaf rannsóknar hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins á skattsvikum eða öðrum refsiverðum brotum getur verið með eftirfarandi hætti:

1. Með tilkynningu frá skattstjóra.
2. Með tilkynningu frá ríkisskattstjóra.
3. Að eigin frumkvæði.
4. Samkvæmt tilvísun frá lögreglu.
5. Samkvæmt kæru, tilkynningu eða ábendingu frá þriðja manni (utanaðkomandi aðila).

Skattrannsóknarstjóri ríkisins ákveður hvort ábending skv. 5. tölul. 1. mgr. eða tilkynning skv. 1. og 2. tölul. 1. mgr. gefur tilefni til rannsóknar eða annarrar umfjöllunar af hans hálfu. Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal hefja rannsókn samkvæmt 4. tölul. nema hann telji atvik vera með þeim hætti að rannsókn á hans vegum sé þýðingarlaus eða illframkvæmanleg af öðrum ástæðum eða varði mjög óverulegar fjárhæðir. Skal þá lögreglu tilkynnt sú niðurstaða.

Markmið rannsóknar.

12. gr.

Markmið rannsóknar skal vera að afla allra nauðsynlegra gagna og upplýsa málsatvik til þess að unnt sé að ákvarða hvort skattskil hafi verið röng eða byggð á vafasömum, hæpnem eða ófullnægjandi forsendum, svo leggja megi grundvöll að endurákvörðun opinberra gjalda, og unnt sé að meta hvort krafist skuli refsimeðferðar og þá með hvaða hætti, sbr. VI. kafla.

Heimildir til rannsóknar.

13. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins hefur heimild til að rannsaka framtalsskil og skattskil allra manna og lögaðila sem framtalsskyldir eru, hvort sem framtalsskyldu hefur verið fullnægt eða ekki.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins hefur heimild til að rannsaka staðgreiðsluskil, virðisauka-skattskil, og tryggingagjaldsskil m.a. á yfirstandandi rekstrarári.

Þá hefur skattrannsóknarstjóri ríkisins heimild til að rannsaka bókhald, grundvöll skattskila og ársreikninga. Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal við rannsókn hafa aðgang að öllum framtölum og skýrslum í vörslu skattstjóra og getur hann krafist allra upplýsinga og gagna sem hann telur þörf á frá skattstjórum og ríkisskattstjóra og aðilum sem um ræðir í 94. gr. laga nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt.

Lögreglu er skylt að veita skattrannsóknarstjóra ríkisins nauðsynlega aðstoð í þágu rannsókna ef aðili færast undan afhendingu bókhaldsgagna og hætta er á sakarspjöllum vegna gruns um væntanlegt undanskot gagna.

Umfang og afmörkun rannsóknar.

14. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins tekur ákvörðun um afmörkun á rannsókn máls, þ.m.t. til hvaða ára eða tímabila rannsókn tekur, hvaða atriði verða rannsökuð, af hverjum skýrslur eru teknar og að öðru leyti með hvaða hætti rannsókn fer fram.

Skattrannsóknarstjóra ríkisins er heimilt að fela löggiltum endurskoðanda að vinna að einstökum rannsóknarverkefnum.

III. KAFLI

Tilhögun og framkvæmd skattrannsókna.*Upphafsdagur rannsókna.*

15. gr.

Upphafsdagur rannsóknar miðast við móttöku gagna frá skattaðila eða þann dag sem skattrannsóknarstjóri ríkisins gerir skattaðila bréflæga kunnugt um að rannsókn sé hafin á framtals- eða skattskilum hans. Að jafnaði skal skattaðila gert bréflæga kunnugt um að rannsókn sé hafin á skattskilum hans.

Skrá skal upphafsdag rannsóknar í gerðabók skattrannsóknarstjóra ríkisins, sbr. 40. gr. Í skýrslu skattrannsóknarstjóra ríkisins um rannsókn á máli skattaðila skal m.a. koma fram hver sé upphafsdagur rannsóknar.

Rannsókn skattundandráttar og bókhaldsbrotá.

16. gr.

Rannsaka skal hvort skattstofnar séu ranglega tilgreindir eða vanrækt að telja þá fram og hvaða áhrif slíkt hefur haft á álagningu tekjuskatts og eignarskatts. Ennfremur skal rannsaka hvort og með hvaða hætti skattaðili hefur vangreitt skilaskyld gjöld eða skatta sem hann hefur

innheimt eða honum bar að innheimta eða vanrækt að inna af hendi gjöld eða skatta sem hann hefur haldið eftir eða bar að halda eftir.

Rannsaka skal, eftir því sem tilefni gefst til, hvort bókhaldsskyldur aðili hafi haldið lögbundið bókhald og hvort samræmi sé milli bókhalds og fylgiskjala, að allar tekjur séu færðar til bókar og eftir atvikum að útgjöld rekstrarins, þ.m.t. vörukaup, séu bókuð með lögbundnum hætti og hvort bókhaldi sé hagað í samræmi við meginreglur laga nr. 145/1994, um bókhald.

Rannsaka skal hve háar fjárhæðir hafa verið dregnar undan, vanrækt var greiðsla á eða endurgreiddar voru um of. Séu gögn og upplýsingar af skornum skammti, þ.m.t. vegna förgunar skattaðila á gögnum eða vanrækslu hans um að halda gögnum til haga eða færa bókhald, skal skattrannsóknarstjóri ríkisins leitast við að meta ætlaðan undandrätt með hliðsjón af því sem fram kemur í 20. - 22. og 29. gr.

Þá skal, eftir því sem skattrannsóknarstjóri ríkisins telur vera þörf á, rannsaka hvort hinn grunaði sé aðalmaður eða hlutdeildarmaður í ætlaðri refsiverðri háttsemi. Ef fleiri en einn maður er grunaður um brot skal rannsaka hvort um samverknað þeirra var að ræða.

Rannsókn saknæmisskilyrða.

17. gr.

Rannsaka skal eftir því sem tilefni þykir gefa til huglæga afstöðu hins grunaða til ætlaðs brots, ásetning hans, gáleysi og eftir atvikum hvatir, svo og ef um tilraun til brots er að ræða og hvort hann hefur af sjálfsdáðum horfið frá henni.

Móttaka gagna frá skattaðila og gagnaöflun frá þriðja manni.

18. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur aflað gagna frá skattaðila vegna rannsóknar á máli skattaðila með eftirfarandi hætti:

1. Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur munnlega eða skriflega lagt fyrir skattaðila eða umboðsmann hans að leggja fram umbeðin gögn til skattrannsóknarstjóra.
2. Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur farið á starfsstöð eða í birgðageymslu skattaðila og lagt fyrir skattaðila eða umboðsmann hans að afhenda skattrannsóknarstjóra ríkisins umbeðin gögn. Heimilt er skattrannsóknarstjóra ríkisins að kanna sjálfstætt hvaða gögn eru á starfsstöð og staðreyna þýðingu þeirra vegna rannsóknar málsins.

Að jafnaði skal beiðni um framlagningu gagna við upphaf rannsóknar máls vera skrifleg. Í beiðni til skattaðila um gögn, sbr. 1. tölul. 1. mgr., svo og við heimsókn á starfsstöð eða í birgðageymslu skattaðila, sbr. 2. tölul. 1. mgr., getur skattrannsóknarstjóri ríkisins lagt fyrir skattaðila eða umboðsmann hans að afhenda bókhald skattaðila og bókhaldsgögn, svo og önnur gögn sem varða reksturinn, þar með talin bréf og samninga. Auk þessa getur skattrannsóknarstjóri ríkisins krafist allra annarra upplýsinga og gagna sem hann telur nauðsynleg við rannsókn málsins.

Við heimsókn á starfsstöð eða í birgðageymslu skattaðila, hefur skattrannsóknarstjóri ríkisins heimild til að taka afrit allra gagna samkvæmt 1. mgr., sem geymd eru á tölvutæku formi, eða yfirfæra þau á eigin miðil. Ef stöðva þarf rekstur tölvukerfis vegna þessa skal þó leitast við að slík stöðvun valdi sem minnstum óþægindum eða röskun á starfsemi skattaðila.

Við öflun gagna frá þriðja aðila hefur skattrannsóknarstjóri ríkisins sömu heimildir og greinir í 1. mgr., sbr. 94. gr. laga nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt.

Skráning og meðferð móttækinnna gagna.

19. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal skrá gögn sem aflað er frá skattaðila er sætir rannsókn og veita honum staðfestingu um móttækinnu gögn. Að rannsókn lokinni ber að afhenda skattaðila þau aftur verði ekki frekar aðhafst, en ella gögn þau, sem rannsókn er ekki byggð á eða hafa ekki þá þýðingu fyrir niðurstöðu rannsóknar að þörf sé á að halda þeim, og önnur gögn, þegar þörf telst ekki lengur vera á haldi þeirra og í síðasta lagi þegar meðferð máls er endanlega lokið. Skal skattrannsóknarstjóri ríkisins gefa út skriflega kvittun fyrir afhendingu gagna.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal, svo sem frekast er kostur, leitast við að tryggja skattaðila nauðsynlegan aðgang að gögnum hans meðan á meðferð máls stendur, með tímabundinni afhendingu gagna, ljósriti af einstökum skjölum eða með því að veita skattaðila aðgang að gögnum hans, hvort heldur á embættisskrifstofu skattrannsóknarstjóra ríkisins eða á embættisskrifstofum skattstjóra utan Reykjavíkur, ef það þykir hentugra með hliðsjón af búsetu skattaðila, enda sé tryggt að slíkt spilli ekki rannsóknarhagsmunum.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal leiðbeina skattaðila um rétt hans til afhendingar og aðgangs að gögnum meðan á meðferð máls stendur.

Sönnunargögn og sönnun sektar.

20. gr.

Helstu sönnunargögn við rannsókn máls hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins eru skattframtöl, ársreikningar með fylgiskjölum, fylgiskjöl bókhalds, fært bókhald, þ.m.t. færslubækur og færslulistar, afstemmingargögn, verðútreikningar, tilboð, samningar, bréf, símskeyti og myndrit. Einnig hvers konar önnur gögn sem tengjast rekstri skattaðila og önnur hlutlæg sönnunargögn ótalin hér, svo sem rangfærð skjöl og önnur upplýsandi skjöl.

Auk gagna samkvæmt 1. mgr. teljast ýmsar persónubundnar yfirlýsingar til sönnunargagna, svo sem skýrslur af skattaðila, vitnum og öðrum sem upplýsingar geta gefið vegna rannsóknarinnar, þ.m.t. skýrslur tilkvaddra sérfróðra aðila, yfirlýsingar viðskiptamanna, birgja o.fl.

Heimilt er að styðja sönnun á grundvelli upplýsinga sem aflað hefur verið frá viðskiptamönnum, birgjum og peningastofnunum, ennfremur með vettvangsuppdráttum og ljósmyndum, sbr. 21. gr.

Vettvangsgögn og aðstoð sérfróðra aðila.

21. gr.

Auk sönnunargagna skv. 20. gr. er skattrannsóknarstjóri ríkisins heimilt að afla hvers konar annarra gagna sem hann telur nauðsynleg vegna rannsóknar málsins, t.d. ljósmynda af munum, tækjum, mannvirkjum, lóðum og löndum, svo og vettvangsuppdráttu.

Þá er skattrannsóknarstjóri ríkisins heimilt að kalla aðila með sérfræðipækkingu til aðstoðar við rannsókn máls, þar með talda menn með tækniþekkingu, löggilta endurskoðendur, lögfræðinga og rekstrarráðgjafa.

Framsending máls til skattstjóra.

22. gr.

Heimilt er skattrannsóknarstjóra ríkisins að fela skattstjóra sem vísað hefur til hans máli að ljúka skattaþætti málsins án þess að fram fari rannsókn skv. reglugerð þessari, enda verði talið að málsatvik séu að fullu upplýst og ekki sé þörf á skýrslutökum skv. 94. gr. laga nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt, í því skyni.

Að endurákvörðun lokinni samkvæmt 1. mgr. skal skattstjóri eða ríkisskattstjóri senda málgögn til skattrannsóknarstjóra ríkisins sem tekur ákvörðun um hvort til refsimeðferðar skuli koma.

Skattstjóra er heimilt að fengnu samþykki skattrannsóknarstjóra að ljúka endurákvörðun máls þegar málsatvik eru með þeim hætti sem greinir í 4. tölul. 8. gr., enda sé vísun skattstjóra einungis byggð á því að um ítrekað brot sé að ræða en málið þarfnist ekki rannsóknar í skilningi reglugerðar þessarar til að endurákvörðun geti farið fram.

Skattrannsóknarstjóri getur ákveðið að mál sem vísað hefur verið til hans á grundvelli 8. gr. skuli ekki sæta skattrannsókn ef málsatvik eru með þeim hætti að ekki sé þörf á að málið sæti skattrannsókn. Þá er skattrannsóknarstjóra ríkisins heimilt að framsenda í upplýsinga-skygni til skattstjóra og ríkisskattstjóra ábendingar um athugunarverð skattskil og önnur atriði sem kunna að þarfnast eftirlits.

Skattrannsóknarstjóri skal tilkynna skattstjóra eða ríkisskattstjóra um þau mál sem hann lýkur án aðgerða og vísað hefur verið til hans af þeirra hálfu.

IV. KAFLI

Um skýrslutökur hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins.

Boðun til skýrslutöku.

23. gr.

Boðun til skýrslugjafar hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins skal að jafnaði vera skrifleg. Þó er heimilt að boða skattaðila munnlega. Við boðun skal þess gætt að fyrirvari manna til að mæta til skýrslugjafar sé nægur.

Mæti maður ekki til skýrslugjafar skal hann boðaður á ný og þá með sannanlegum hætti en ef hann mætir ekki við þá boðun er heimilt að vísa málinu þá þegar til opinberrar rannsóknar, sbr. nánar 4. tölul. 1. mgr. 38. gr.

Tilefni skýrslutöku.

24. gr.

Áður en skýrslutaka hefst skal skýrslugjafa gert kunnugt um tilefni skýrslutökkunnar. Bóka skal sérstaklega að tilefni hafi verið kynnt.

Réttarstaða skýrslugjafa.

25. gr.

Skýra skal skýrslugjafa frá því áður en skýrslutaka hefst, hvort hann er spurður vegna gruns á hendur honum um refsiverða háttsemi eða hvort hann er kvaddur til vitnisburðar.

Sé skýrslugjafi grunaður um refsiverða háttsemi er honum óskýlt að svara spurningum sem varða þá háttsemi sem honum er gefin að sök. Ber að benda skýrslugjafa ótvírætt á þennan rétt strax þegar efni standa til.

Skýrslugjafi skal fyrst spurður um nafn, kennitölu, stöðu og heimili. Ef hann kys að gefa skýrslu um sakarefnið skal brýnt fyrir honum að segja satt og rétt frá og draga ekkert undan sem máli kann að skipta.

Spurningar skulu vera skýrar og ótvíræðar.

Talsmaður skýrslugjafa.

26. gr.

Skýrslugjafi, sem grunaður er um refsiverða háttsemi má hafa með sér við skýrslutöku talsmann, sem hann ræður á sinn kostnað.

Við skýrslugjöf er talsmanni eigi heimilt að leggja skýrslugjafa orð í munn, né torvelda eða trufla framgang skýrslutöku. Skattrannsóknarstjóra er heimilt að meina talsmanni að vera við skýrslutöku ef hann truflar eða torveldar hana.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur ákveðið að talsmanni sé óheimilt að vera viðstaddur skýrslugjöf skattaðila ef talsmaðurinn er einnig grunaður um refsivert brot vegna máls skattaðila, verður hugsanlega vitni í máli hans, eða er að öðru leyti svo viðriðinn mál hans eða hann sjálfan, að hætta sé á að hann geti ekki sem skyldi gætt hagsmuna skattaðila í málinu eða nærvera hans geti truflað framgang rannsóknarinnar.

Ef skattrannsóknarstjóri þarf að víkja talsmanni úr skýrslutöku eða meina honum að vera viðstaddur, sbr. 2. og 3. mgr., skal fresta skýrslutöku og gefa skýrslugjafa hæfilegan frest til að ráða sér annan talsmann.

Lengd skýrslutöku.

27. gr.

Skýrslutaka má ekki standa lengur en sex klukkustundir samfleytt á sólarhring. Spyrja skal hvern mann án nærveru annarra grunaðra manna eða þeirra sem taldir eru vitni í málinu nema um samprófun sé að ræða. Heimilt er að samprófa tvo eða fleiri sakaða menn eða sakaðan mann og vitni þegar ástæða þykir til.

Vottur við skýrslutöku.

28. gr.

Við skýrslutöku skal a.m.k. einn vottur vera viðstaddur og við undirritun eða staðfestingu skýrslu skulu a.m.k. tveir votta undirritun skýrslugjafa.

Bókun skýrslutöku.

29. gr.

Í upphafi skýrslutöku skal bóka eftirfarandi atriði:

1. dagsetningu og ár,
2. hvenær skýrslutaka hefst,
3. hvaða starfsmaður skattrannsóknarstjóra ríkisins tekur skýrslu af skýrslugjafa,
4. hvar skýrslutaka fer fram,
5. fullt nafn skýrslugjafa, kennitölu, heimilisfang og stöðu,
6. að skýrslugjafa sé gert kunnugt um tilefni skýrslutökunnar,
7. hvaða réttarstöðu skýrslugjafi hefur við skýrslutökuna,
8. að skýrslugjafa sé bent á heimild hans til að hafa talsmann við skýrslutökuna. Bóka skal hver mætir sem talsmaður með skýrslugjafa við skýrslutökuna.

Sé um samprófun að ræða skal það bókað sérstaklega í upphafi skýrslutöku.

Bóka skal aðalatriði í framburði skýrslugjafa. Fyrir skýrslugjafa skulu lagðar ákveðnar númeraðar spurningar. Þó er heimilt að bóka orðrétt þýðingarmesta hluta framburðar hans eða endursegja sjálfstæða frásögn hans sjálfs ef sú framsetning þykir heppilegri.

Að skýrslugjöf lokinni skal skýrslugjafa gefinn kostur á að kynna sér bókaðan framburð sinn. Áður en skýrslugjafi undirritar skýrslu skal hann spurður hvort rétt sé eftir honum haft og honum gefinn kostur á að koma að athugasemdum.

Bóka skal hvenær skýrslutöku er lokið.

Tæknileg skráning skýrslutöku.

30. gr.

Heimilt er að bóka skýrslutöku í ritvinnslu á tölvu, sbr. 29. gr. Skal bókunin þá prentuð og undirrituð og skjalfest af þeim er skýrsluna tekur, skýrslugjafa svo og vottum.

Skýrslugjafi á ekki rétt á að fá eintak skýrslu í hendur fyrr en rannsókn máls er lokið, sbr. 32. gr.

V. KAFLI

Lok rannsóknar máls hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins.*Rannsóknarskýrsla.*

31. gr.

Við lok rannsóknar máls hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins skal tekin saman skýrsla um rannsóknina og niðurstöður hennar.

Í skýrslu skal koma fram hvaða sönnunargögn liggja til grundvallar, hverjir hafa komið til skýrslugjafar, hver sé ætlaður undandreginn skattur eða skattstofn, hvort og hvenær skila- eða gjaldskyldum skatti hafi verið skilað, ef um það er að ræða, hvenær rannsókn teljist lokið og hvaða rannsóknarmenn hafa unnið að rannsókn málsins.

Andmælaréttur.

32. gr.

Þegar rannsókn máls er lokið hefur skattaðili rétt á að fá afhent eintak af skýrslu skattrannsóknarstjóra ríkisins.

Gefa skal skattaðila kost á að tjá sig um efni skýrslunnar og koma að mótmælum, gögnum og skriflegum skýringum, áður en skattrannsóknarstjóri ríkisins tekur ákvörðun um framhald málsins. Veita skal skattaðila hæfilegan frest til andmæla.

Ákvæði þessarar greinar eiga þó ekki við ef mál hefur verið kært til lögreglu áður en rannsókn máls hefur verið lokið af hálfu skattrannsóknarstjóra ríkisins eða málið er kært til lögreglu strax eftir að rannsókn skattrannsóknarstjóra lýkur.

Endurupptaka rannsóknar.

33. gr.

Telji skattrannsóknarstjóri ríkisins andmæli skattaðila, sbr. 2. mgr. 32. gr. gefa tilefni til þess, skal rannsókn máls endurupptekin og henni fram haldið og lokið, að teknu tilliti til andmæla skattaðila.

Berist skattrannsóknarstjóra ríkisins engin andmæli frá skattaðila eða telji hann þau ekki gefa tilefni til breytinga á niðurstöðum skýrslunnar, tekur hann ákvörðun um framhald málsins.

Ákvörðun um endurákvörðun.

34. gr.

Taki skattrannsóknarstjóri ríkisins ákvörðun um að senda mál skattaðila til endurákvörðunar hjá ríkisskattstjóra, skal skattaðila tilkynnt um þá ákvörðun. Honum skal þá jafnframt tilkynnt að rannsókn máls sé lokið hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins og hvort tekin verði ákvörðun þá eða síðar um að hefja refsimeðferð. Andmæli skattaðila skulu fylgja með skýrslu skattrannsóknarstjóra ríkisins til ríkisskattstjóra.

VI. KAFLI

Um refsimeðferð.*Ákvörðun um upphaf refsimeðferðar.*

35. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur af sjálfsdáðum ákveðið að hefja refsimeðferð annaðhvort með því að vísa máli til opinberrar rannsóknar og venjulegrar sakamálemeðferðar eða með því að vísa því til sektarmeðferðar fyrir yfirskattanefnd og annast hann þá kröfugerð af hálfu hins opinbera fyrir nefndinni. Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur þó ekki vísað máli til sektarmeðferðar fyrir yfirskattanefnd ef sökunautur vill eigi hlíta því að mál hans verði afgreitt af nefndinni. Ákvörðun skattrannsóknarstjóra um upphaf refsimeðferðar er óháð því hvort málsmeðferð fyrir ríkisskattstjóra eða eftir atvikum yfirskattanefnd er lokið eða ekki. Að jafnaði skal endurákvörðun vera lokið áður en mál er sent til refsimeðferðar nema ákvæði 1., 2. og 5. tölul. 1. mgr. 38. gr. eigi við.

Gefa skal skattaðila kost á að tjá sig um fyrirhugaða ákvörðun um refsimeðferð, áður en skattrannsóknarstjóri ríkisins tekur ákvörðun um refsimeðferðina, ef þess er kostur og tryggt er að rannsóknarhagsmunum sé ekki spillt.

Grundvöllur ákvörðunar um refsimeðferð.

36. gr.

Við mat á því hvort mál skuli sæta opinberri rannsókn og sakamálemeðferð eða sektarmeðferð yfirskattanefndar skal höfð hliðsjón af þeim atriðum sem greinir í 38. gr.

Sé undandregin fjárhæð skattstofns, skattskyldrar veltu eða innskatts, án álags, lægri en kr. 1.000.000 skal mál eigi sæta refsimeðferð, nema saknæmi brotsins að öðru leyti þyki gefa ástæðu til hennar. Hið sama á við um óveruleg brot á lögum nr. 145/1994, um bókhald og lögum nr. 144/1994, um ársreikninga.

Sektarmeðferð yfirskattanefndar.

37. gr.

Þegar skattrannsóknarstjóri ríkisins hefur tekið ákvörðun um að vísa máli til sektarmeðferðar yfirskattanefndar og sökunautur mælir ekki gegn því, skal skattrannsóknarstjóri annast kröfugerð í málinu og kemur að öðru leyti fram af hálfu hins opinbera fyrir nefndinni þegar hún fjallar um sektarmál. Í kröfugerð skattrannsóknarstjóra ríkisins skal skilmerkilega lýst ætlaðri refsiverðri háttsemi, við hvaða lagaákvæði og eftir atvikum stjórnvaldsfyrirmæli hún er talin varða, hver sé huglæg afstaða hins brotlega til háttseminnar, hverjar séu kröfur skattrannsóknarstjóra fyrir nefndinni og önnur þau atriði sem talin eru hafa þýðingu í málinu. Ekki skal hefja refsimeðferð fyrir yfirskattanefnd nema skattaðili eða forsvarsmáður lögaðila hafi tjáð sig um sakarefni við rannsókn málsins.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur vísað málum sem um ræðir í 22. gr. til sektarmeðferðar yfirskattanefndar þó að ekki hafi farið fram sjálfstæð rannsókn af hálfu skattrannsóknarstjóra. Ekki skal þó senda mál skv. 22. gr. í sektarmeðferð nema skattaðila hafi verið gefinn kostur á að tjá sig um sakarefni fyrir skattrannsóknarstjóra ríkisins eða lög-lærðum fulltrúa hans.

Kröfugerð skattrannsóknarstjóra ríkisins skal unnin af skattrannsóknarstjóra eða lög-lærðum fulltrúa hans.

Ákvörðun um opinbera rannsókn.

38. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur vísað máli til opinberrar rannsóknar í eftirfarandi tilvikum:

1. Ef líkur eru á að ætlað undanskot nemi verulegum fjárhæðum og varði við 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, með áorðnum breytingum.
2. Ef rökstuddur grunur er um að verknaður hafi verið framinn með sérstaklega vítaverðum hætti eða við aðstæður sem auka mjög saknæmi brotsins.
3. Samkvæmt ósk skattaðila ef skattaðili vill ekki hlíta því að mál hans verði afgreitt af yfirskattanevnd, sbr. 35. gr. og 37. gr.
4. Ef upplýsingaskyldu er ekki gegnt, hvort sem um er að ræða skattaðila sjálfan eða annan aðila sem ekki gegnir upplýsingaskyldu, sbr. 94. gr. laga nr. 75/1981, 38. gr. laga nr. 50/1988, um virðisaukaskatt og 25. gr. laga nr. 45/1987, um staðgreiðslu opinberra gjalda.
5. Ef skattaðili hefur áður orðið uppvis að skattsvikum með dómi eða sætt sektum yfirskattanevndar, enda hafi það brot verið framið innan síðustu fimm ára.
6. Ef rökstuddur grunur er um að háttsemi geti talist meiri háttar brot gegn lögum nr. 145/1994, um bókhald og lögum nr. 144/1994, um ársreikninga, og 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Við mat skattrannsóknarstjóra ríkisins á því hvort máli skuli vísað til opinberrar rannsóknar og sakamála meðferðar getur hann, auk þess sem í 1. mgr. er talið, tekið mið af því hvort um hefur verið að ræða skipulega eða langvarandi brotastarfsemi, harðan brotavilja, eða brot af öðrum ástæðum er svo alvarlegt að eðlilegt sé að mati skattrannsóknarstjóra ríkisins að vísa málinu til opinberrar rannsóknar hjá lögreglu.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur vísað máli til opinberrar rannsóknar á hvaða stigi rannsóknar sem er. Ef háttsemi er talin varða við 262. gr. almennra hegningarlaga skal vísa máli til opinberrar rannsóknar svo fljótt sem kostur er.

Meðferð skattkröfu.

39. gr.

Ef máli er vísað til opinberrar rannsóknar skv. 38. gr., tekur skattrannsóknarstjóri ríkisins ákvörðun um hvort senda skuli málið til endurákvörðunar ríkisskattstjóra eða hvort skattkrafa verði höfð uppi í opinberu máli.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins getur tekið ákvörðun skv. 1. mgr. hvenær sem er eftir að máli hefur verið vísað til opinberrar rannsóknar og fram til þess tíma sem ákæra er gefin út, enda fari það ekki í bága við ákvæði laga nr. 19/1991, um meðferð opinberra mála.

VII. KAFLI

Ýmis ákvæði, gildistaka.*Skráning í gerðabækur.*

40. gr.

Skattrannsóknarstjóri ríkisins skal skrá öll mál í gerðabók sem tekin eru til rannsóknar hjá embættinu. Hann skal einnig skrá í gerðabók öll mál sem til hans er vísað frá skattstjórum og ríkisskattstjóra og um allar skýrslugjafir hjá embættinu, og ákvarðanir ásamt rökstuðningi fyrir því hvort máli skuli vísað til opinberrar rannsóknar eða sent til sektarmeðferðar fyrir yfirskattanevnd. Heimilt er að hafa gerðabækur í tölvutæku formi.

Lok málsmeðferðar hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins.

41. gr.

Tilkynna skal skattaðila lok málsmeðferðar hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins og standa honum skil á gögnum í samræmi við ákvæði 1. mgr. 19. gr.

Gildistaka.

42. gr.

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt heimild í 119. gr. laga nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt, með áorðnum breytingum, öðlast þegar gildi. Jafnframt fellur frá sama tíma úr gildi reglugerð nr. 361/1995 um skattrannsóknir og málsmeðferð hjá skattrannsóknarstjóra ríkisins, með áorðnum breytingum, sbr. reglugerð nr. 486/1996.

Fjármálaráðuneytinu, 2. maí 2001.

Geir H. Haarde.

Baldur Guðlaugsson.